

2018. gada 1. augusts

FICIL pozīcija attiecībā uz obligātā iepirkumu komponentes (OIK) atcelšanu

Ārvalstu investoru padome Latvijā (FICIL) atzinīgi novērtē visu iesaistīto pušu ieguldīto veikumu darba grupā, īpaši uzsakot Ekonomikas ministrijas centienus. Pirmkārt, novērtējam, ka ir apzināta sabiedrības maksātspēja attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem. Otrkārt, ka izvirzīts priekšlikums, lai sabiedrības izmaksas par atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas ražošanas veicināšanai nepārsniegtu 0,3% no IKP. Treškārt, ka gūta izpratne par to, lai nodrošinātu energointensīvo uzņēmumu konkurētspēju Eiropas tirgū, ir nepieciešamas konkurētspējīgas elektrības cenas.

Apzinoties, ka OIK reformas tiek veiktas pirms Nacionālā enerģētikas un klimata plāna (NEKP) 2021.-2030. izstrādes, nav iespējams definēt skaidrus un sabiedrībai saprotamus OIK reformas mērķus. NEKP trūkuma dēļ, darba grupas ziņojumā arī trūkst konkrētas vīzijas, kā OIK reformas ietekmēs tālākos procesus Latvijas enerģētikas politikā. FICIL aicina Ekonomikas ministriju pēc NEKP aptirināšanas veikt reformu pārvērtēšanu atbilstoši NEKP, kā arī tālākā enerģētikas politikas plānošanā iekļaut nozares problēmjaudājumu risinājumus, kuriem ir skaidra un saprotama ietekme uz enerģētikas nozari.

Pēc iepazīšanās ar darba grupas ziņojumu “Par risinājumiem obligātā iepirkuma mehānisma atcelšanai un ilgtspējīgai atjaunojamās enerģijas ražošanai” FICIL īpaši vēlas uzsvērt, ka ziņojumā nav pietiekami skaidri nošķirta atjaunojamās enerģijas ražošana no elektroenerģijas, kas iegūta, izmantojot fosilos dabas resursus. Vairāk nekā 50% no OIK sistēmas maksājumiem tiek saistīti ar CO₂ izmešu daudzumu fosilajā produkcijā. Fosilās ražošanas subsidēšana ir tirgus deformācija, kas neatbilst valsts un Eiropas RES (*renewable energy sources*) mērķiem.

FICIL uzskata, ka vienlaikus ar OIK reformu ir jāveic arī attiecīga nodokļu reforma, ieviešot starptautiskajās vides tiesībās atzīto principu “piesārņotājs maksā” (*polluters pay principle*), kad emisiju radītājs sedz izmaksas, kas radušās vides piesārņojuma dēļ. Šī principa ieviešana veicinātu atjaunojamo energoresursu izmantošanu Latvijā.

FICIL neatbalsta Subsidētā elektroenerģijas nodokļa (SEN) atjaunošanu vai jauna līdzīga nodokļa ieviešanu. SEN likme ir bijusi 5%, taču to no 2019. līdz 2020. gadam ir paredzēts palielināt līdz 15%, t.i., nodokļa apmēra pieaugums par 10%, kas nozīmētu būtisku elektroenerģijas sadārdzinājumu patērētājiem.

FICIL uzskata - lai izšķirtos par labu vienam vai otram nākotnes modelim Latvijā (“Zaļos sertifikātus”, feed - in premium), ir nepieciešams padziļināti izpētīt, kā šīs sistēmas darbosies, kāda būs to ietekme uz tautsaimniecību, ka arī saprast visus ar tiem saistītus riskus un kā tos paredzēt kontrolēt.

FICIL saprot, ka komersantiem, pārejot no vēsturiskā atbalsta, uz esošo obligāto iepirkumu mehānismu, iespējams, ir notikusi pārkompensācija. FICIL uzskata, ka valstij būtu jānodrošina publiski pieejams aprēķinu veids, kā tiktu konstatēts pārkompensācijas fakts un jāīsteno pārkompensācijas novēršanas un nepieļaušanas pasākumi.

FICIL pilnībā neatbalsta jaudas reformas ieviešanu tāda veidā, kā ir paredzēts ziņojumā. Šobrīd piedāvātais rīcības plāns, neatbilst reformu kā pārvaldības uzlabošanas instrumenta būtībai. Pēc šobrīd piedāvātā plāna – reforma izskatās pēc maksājumu pārceļšanas no OIK uz elektroenerģijas pārvades sistēmu, ne pēc pilnvērtīgas, sabiedrībai labumu nesošas reformas.